

Tomas Enger

SPALJEN

S norveškog prevela
Jelena Loma

■ Laguna ■

Naslov originala

Thomas Enger

SKINNDØD

Copyright © 2010 by Gyldendal Norsk Forlag
Published in agreement with NORTHERN STORIES.

All rights reserved.

Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

This translation has been published with the financial
support of NORLA.

N O R L A

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

*Mojim rezervnim srcima –
Benedikte, Teodoru i Heni*

*Živote moj, dajem ti svečano reč,
sve dok mi ne kucne čas smrti
i uguši moj žar prema tebi
i radost: sve dotad ću ti pripadati.*

Haldis Muren Vesos,
„Životu“, 1930.

PROLOG

Septembar 2007.

Čini mu se da je okružen mrakom, ali to ne zna sa sigurnošću, pošto ne uspeva da otvori oči. Možda je tlo pod njim hladno. Možda je vlažno.

Čini mu se da pada kiša. Nešto mu kapne na lice. Možda je već stigao prvi sneg. Prvi sneg.

Junas voli sneg.

Junas.

Smežurane šargarepe na belim licima, punim trave i zemlje. Ne, ne sada. Sneško Beliću, ti sad ne možeš biti ovde.

Pokuša da podigne desnu ruku, ali ga ruka ne sluša. Šake. Da li ih uopšte još ima? Palac se pomeri.

Tako mu se bar učini.

Koža poput krhkih, tananih ljuspica. Svuda uokolo, vatra. *Vrelina*. Lice se skvrčilo poput palačinke na usijanom tiganju.

Junas voli palačinke.

Junas.

Zemlja se trese. Glasovi. Tišina, čudesna tišina. Zar ne možeš da me zaštitiš? Ti što sad gledaš?

Biće sve u redu. Ne plaši se. Ja te čuvam.

Smeh koji utihne. Gubi dah. Držim te, čvrsto.

Ali gde si?

Tu. Tu li si. Ovde smo bili mi. Ti i ja. Junas voli kad smo „ti i ja“.

Junas.

Horizonti. Pljusak po beskonačnoj plavoj površini. Buć, i naruši se staklasta površina, potonu udica i najlon. Pod tabanima, hladne daske. Kapci slepljeni.

Biće sve u redu. Ne plaši se. Ja te čuvam.

Stopalom je kročio na ogradu. Ima oslonac.

Bar mu se tako čini.

Prazne šake. Gde si? Premotaj, molim te – premotaj!

Zid mraka. Sve je samo mrak. Raspevani zvuci se približavaju.

Sad uspeva da otvori jedno oko. Nije sneg. Nije kiša. Samo mrak.

Nikad ranije nije video mrak. Nikad ga nije istinski video, nije znao šta se krije u njemu.

Ali sada vidi.

Junas se plašio mraka.

On voli Junasa.

Junas.

PRVO POGLAVLJE

Jun 2009.

Bele kovrdže su mokre, i to ne samo od krvi. Zemlja se otvorila i pokušala da je proguta. Vide joj se samo glava i torzo. Ukrućeno telo ovenčano je vlažnom zemljom, kao da je nekakva usamljena, mršava, dugovrata ruža. Krv iz tankih, izduženih poderotina na leđima slila se poput suza na žalosnom obrazu. Ta gola leđa su nalik na slikarsko platno.

On zakorači u šator, pogleda levo i desno. Okreni se, kaže sebi. Ovo te se ne tiče. Samo se okreni, izađi, idi kući, zaboravi šta si video. Ali ne može. Kako bi mogao?

„I-ima li koga?“

Odgovori mu samo šuma, šuštanjem grana. On ponovo zakorači. Vazduh je vlažan, zagušljiv. Oseća se neki poznat miris. Odakle mu je poznat?

Šatora tu nije bilo juče. Njemu, koji svakog dana šeta psa po Ekeberskoj poljani, prizor velikog belog šatora bio je previše intrigantan da bi odoleo. Taj čudan položaj. Naprosto je *morao* da proviri.

Kamo sreće da je odoleo.

Šaka nije na ruci, već leži pored nje, kao da je otpala sa zgloba. Glava se svalila na jedno rame. On ponovo ugleda one bele kovrdže prošarane splepljenim crvenim pramenovima. Izgleda kao perika.

On priđe devojci sa strane, ali zastane kao ukopan, udahne munjevitom brzinom i naglo zadrži dah. Trbušni mišići mu se zgrče, spremni da izbace jutarnju kafu i bananu, ali on uspe da suzbije taj nagon. Uzmičući polako, trepne i još jednom je pogleda.

Jedno oko visi iz duplje. Nos je spljošten, kao da je vraćen u lobanju. Vilica je izubijana, prekrivena tamnocrvenim mrljama i prugama. Gusta crna krv joj se slila iz rupe na čelu preko očiju i grebena nosa. Iza donje usne jedan zub visi o niti skorele krvi. Još zuba je rasuto po travi ispred te žene koja je nekad imala lice.

A ono je sad smrskano.

Poslednje što će Turbjern Skagestad upamtiti pre nego što se otetura iz šatora jeste lak na njenim noktima. Crven kao krv. Crven kao i teško kamenje oko nje.

*

Hening Jul ne zna zašto sedi tu. Baš na tom mestu. Daske su tvrde. Popucale. Grube. A on opet uvek sedne tu. Uvek na isto to mesto. Između dasaka koje se penju ka zgradi kluba na Delenengi raste paskvica. Bumbari ushićeno zuje oko otrovnih bobica. Daske su vlažne, Hening to oseća na zadnjici, pomišlja kako bi trebalo da se presvuče kad dođe kući. Ali ne zna da li ga to mrzi.

Hening je nekad tu dolazio da puši. Sada je prestao, ali ne radi zdravlja ili zbog zdravog razuma – njegova majka pati od hroničnog bronhitisa. Ne, Hening bi voleo da i dalje

puši. Te mršave bele drugarice, uvek raspoložene gošće koje se uvek zadrže prekratko. Ne, Hening ne može, ne uspeva.

Sedi tu još ljudi, ali niko pored njega. Odozdo, pored fudbalskog terena na veštačkoj travi, pogleda ga poneka majka malih fudbalera, ali brzo odvrti pogled. Navikao je da ga i drugi tu posmatraju, praveći se da to ne rade. Zna i da se pitaju ko je on, šta mu se to desilo, zašto tu sedi. Ali niko ga ne pita. Niko se ne usuđuje.

Hening im ne zamera.

Kad se sunce umori, Hening ustane i pođe. Jednu nogu vuče za sobom. Lekari su mu savetovali da se oslanja na nju što prirodnije, ali mu to ne uspeva. Previše ga boli. Mada to i nije *bol*.

Hening zna šta je pravi bol.

Šepa kroz park Birkenlunden, pored nedavno restauriranog i nedavno ponovo išaranog paviljona. Neki galeb krikne. U tom parku ima mnogo galebova. Hening mrzi galebove. Nije jedini. Ali voli Birkenlunden.

Vukući se, prolazi pored ljubavnika u horizontalnom položaju, pored golih stomaka, konzervi iz kojih peni pivo, pored ugašenih jednokratnih roštilja koji se još puše. Pored bronзанog konja kojeg su deca, za promenu, ostavila na miru, jedan starac usredsređeno baca kuglu srebrne boje na šljunak, pored drugih kugli srebrne boje. Starac promaši. Uvek promaši.

Ti i ja, pomisli Hening, imamo dosta toga zajedničkog.

Prva kap kiše padne kad Hening stigne u Jedrarsku ulicu. U nekoliko koraka ostavlja metež Grinerleke za sobom. Ne voli metež. Ne voli ni *Čelsi*, a ni parking-servisere, ali šta *on* tu može. U Jedrarskoj ulici ima mnogo parking-servisera,

ali Hening ne zna da li neki od njih navijaju za *Čelsi*. Ipak Jedrarska ulica je njegova ulica.

On voli Jedrarsku ulicu.

Dok mu kiša lagano dobuje po glavi, on korača u susret suncu iznad nekadašnje fabrike platna za jedra. Ne obazirući se na kapi, čkilji ka obrisima onoga čemu ide u susret. To je džinovska žuta dizalica koja se diže visoko u nebo, a stoji tu već čitavu večnost. Iza njega su oblaci još crni.

Dok se približava raskrsnici u koju Ulica Markvej uleće punom brzinom zdesna, Hening pomisli kako sutra može promeniti sve. Nije siguran da li je to njegova misao ili mu ju je neko usadio u glavu. A možda se i ništa neće promeniti. Možda se menjaju samo glasovi i zvuci. Možda neko više. Možda neko šapuće.

Možda sve. Ili ništa. A u napetosti između ta dva, nalazi se jedan svet u rikvercu. Da li ti još pripadam?, zapita se. Imaš li mesta za mene? Imam li snage da iskopam sve one reči i uspomene i misli koje znam da su zakopane negde duboko u meni?

Hening to ne zna.

Mnogo toga mu je nepoznato.

Popevši se tri duga sprata stepenicama iz kojih se diže prašina od vekovne štroke pod drvetom, Hening otključa vrata stana. Prilaz njegovom stanu sasvim je prikladan. Hening živi u stračari. I drago mu je što je tako, ne smatra da zaslužuje veliko predsoblje, plakare veličine tržnih centara, kuhinju sa ormanima i fiokama nalik na uglačana klizališta, belu tehniku koja se sama čisti, delikatne podove koji pozivaju na lagani ples, zidove pune klasika i rečnika, on ne zaslužuje rezbareni sat, srebrni svećnjak *Georga Jensena*, niti čebad u

koju su utkana muda od labuda. Treba mu krevet za jednu osobu, frižider i mesto na koje će sesti kad padne mrak. A mrak će pasti.

Svaki put kad zatvori vrata za sobom, Hening sluti da nešto ne valja. Disanje mu se ubrza, temperatura poraste, dlanovi se oznoje. Odmah desno od ulaznih vrata stoje merdevine. Hening uzima merdevine, penje se, na izlizanoj zelenoj polici pronalazi kesu iz robne kuće *Klas Olson*, iz nje izvadi pakovanje baterija pa se protegne prema detektoru dima, iščauka bateriju iz njega i ubaci novu.

Onda proveri detektor, uveri se da radi.

Dok mu disanje postepeno usporava, Hening silazi niz merdevine. Naučio je da voli detektore dima. Toliko ih voli da ih ima osam.

DRUGO POGLAVLJE

Kad zazvoni budilnik, Hening se prevrne uz mrzovoljan frktaj. Sanjao je nešto što mu ispari čim se kapci razmaknu da propuste jutarnje sunce. Bila je u tom snu i neka žena. Ne seća se kako je izgledala, ali zna da je to bila Žena Njegovih Snova, lično.

Opsovavši, Hening se pridigne i obazre. Pogled mu padne na teglice s lekovima i kutiju šibica koje ga verno čekaju na noćnom stočiću. Uzdahne, izbaci noge iz kreveta i pomisli kako će danas – baš danas – uspeti.

Udahne duboko, protrlja lice i počne od lakšeg zadatka. Od tableta. Suvih, groznih. Proguta ih, kao i obično, bez vode, jer je tako teže, protera ih pod nepcem i niz jednjak, pa sačeka da nestanu u organima za varenje i učine ono što je, kako doktor Helge zdušno tvrdi, za Heningovo dobro.

Hening potom tresne teglicom tableta nepotrebno jako o noćni stočić, kao da želi da se razbudi. I grubo dohvati kutiju šibica. Polako je otvori i osmotri njen sadržaj. Žgoljave drvene ratnice iz pakla. Izvadi jednu, pogleda njen vrh, crvenu kapicu zgusnutog prokletstva. Pomoć u kući, piše na kutiji.

Kakva crna pomoć.

Hening prisloni mršavi štapić o kutiju, sprema se da zagrebe, ali mu šake zamru, ne može da ih pomeri, napreže se, ulije svu svoju snagu u te šake, ali drvena prokletinja odbija da se pomeri, ne razume ona to, nije zadivljena; Hening pokuša još jednom, izvadi tu vrašku sablju iz kutijice i zamahne njome, ali odmah primeti da je izgubio borbeni žar, da to nije ni izbliza ista ona volja, pa zastane i pre nego što pokuša da osnaži misli, shvati kako će morati da udahne i potisne poriv da vrisne.

A ne bi bilo tako da nije ovako đavolski rano. Možda čak i Arne na spratu iznad Heninga još spava, iako taj recituje pesme Haldis Muren Vesos* u svako doba dana i noći. Hening uzdahne i pažljivo odloži kutijicu šibica, vrati je tačno kako je stajala. Polako pređe šakama po licu, napipavajući mesta gde je koža drugačija, mekša, ali i neravnomernija. Spoljašnji ožiljci nisu ništa spram onih unutrašnjih, pomisli dok ustaje.

Uspavani gradovi. U njima želi da bude, u jednom takvom je i sada. Grinerleka u rano jutro, pre nego što ceo taj kraj eksplodira, pre nego što se napune bašte kafica na pločnicima, pre nego što mama i tata pođu na posao, deca u vrtić, pre nego što biciklisti jurnu niz Tofteovu ulicu da prolete kroz što više crvenih svetala. Ali sada je budan malo ko osim većito gladnih golubova.

Prolazeći pored fontane na Trgu Ulafa Rija, Hening oslušne žubor vode. Hening zna da sluša. I da prepoznaje

* *Halldis Moren Vesaas* (1907–1995) – čuvena norveška pesnikinja, bila je najproduktivnija u međuratnom periodu; naširoko je popularna zahvaljujući kratkim rimovanim stihovima i pristupačnoj ljubavnoj i životnoj tematici. (Prim. prev.)

zvukove. Sada izdvoji zvuk vode od tišine i pomisli kako to može biti poslednji dan na Zemlji. A kad se napregne, siguran je da čuje oprezne gudače i dubok zvuk violončela, kako se polako zbijaju, okružuju, puštaju jedni druge da dođu do izražaja, a zatim im se priključuju i timpani najavljujući predstojeći čemer.

On sad ipak nema vremena da se posveti jutarnjoj muzici, jer je pošao na posao. Od same te pomisli noge mu se oduzimaju. Nije siguran ni da li nekadašnji Hening Jul uopšte postoji, onaj Jul kojem su godišnje stizale po četiri ponude za posao, pred kojim bi i nemi izvori propevali, zbog koga su dani počinjali ranije – samo zbog njega – jer je lovio plen i trebala mu je svetlost.

Zna on ko je bio nekad.

Ima li Haldis strofu za ovakve poput mene?, zapita se. Verovatno.

Haldis ima strofu za svakog.

Kad ugleda žutog džina na početku Ulice Urtegate, Hening zastane. Zbog ogromnog natpisa *SECURITAS* na zidu, ljudi obično misle da cela ta zgrada pripada toj firmi za obezbeđenje, ali zapravo i mnoga druga preduzeća imaju tu svoje prostorije. Uključujući i *123vesti.no*, Heningovo radno mesto, informativni internet portal koji se reklamira sloganom „vesti dok izbrojiš do tri“.

Hening ne zna koliko je to dobar slogan, ali se baš i ne zanima za takve stvari. Bili su dobri prema njemu, dali su mu vremena da profunkcioniše, da se sredi u glavi.

Ispred žute zgrade diže se tri metra visoka ograda od crnih dugačkih kopalja. Deo te ograde je i kapija koja se polako povlači u stranu da propusti vozilo firme *Lumis* koje

transportuje novac. Hening prođe pored napuštene portirnice i povuče ulazna vrata za kvaku, ali ona ni da mrdnu. Hening proviri kroza staklo. Nikog na vidiku. Onda Hening stisne taster od brušenog čelika iznad kojeg piše RECEPCIJA. Javi mu se ljutit ženski glas.

„Zdravo“, kaže on, pa se nakašlje. „Možeš li da me pustiš?“

„Kod koga idete?“

„Ja radim ovde.“

Nekoliko sekundi tišine.

„Zaboravili ste ključ-karticu?“

On se zamisli. Kakvu ključ-karticu?

„Ne, nisam je ni dobio.“

„Svi su dobili ključ-kartice.“

„Ja nisam.“

Opet tišina. Hening čeka odgovor koji izostane.

„Možeš li da me pustiš?“

Od žustrog zujanja Hening poskoči. Vrata zareže. Nespretno ih povukavši, Hening uđe i pogleda ka svodu u potrazi za okruglom napravom. Ugledavši je, sačeka da trepne crvena lampica na njoj.

Sive kamene pločice na podu su nove. Kad Hening malo bolje razmisli, dosta toga se promenilo otkad je poslednji put bio tu. Na podu su velike biljke u još većim saksijama, na belim zidovima su neke nerazumljive umetničke slike. Otvorila se i kantina, primeti Hening, levo kroz staklena vrata čim se uđe. Preko puta nje je recepcija, opet iza staklenih vrata. Hening ih otvori i uđe. Još jedna naprava na tavanici. Dobro je.

Žena riđe kose vezane u konjski rep sedi za pultom i izgleda uvređeno. Grozničavo lupa po tastaturi računara pred sobom. Svetlost iz ekrana joj obasjava nadureno lice. Iza nje su police s poštom, pretrpane papirima, brošurama,

paketima i drugim pošiljkama. Za računar je povezan televizor koji visi na zidu, odakle Heninga napadne naslovna strana njegovog portala. On pročita najnoviju vest:

PRONAĐENO TELO ŽENE

Vidi se i uvod:

U šatoru na Ekeberškoj poljani pronađeno žensko telo. Policija sumnja na ubistvo.

Desk još nije stigao ništa da uradi s tom vešću, pomisli Hening, pošto u uvodu pišu iste informacije kao i u naslovu. Ni izveštači još nisu otišli na lice mesta. Fotografija pokazuje policijsku traku s nekog sasvim drugog poprišta.

Baš originalno.

Hening čeka da recepcionerka pogleda u njegovom pravcu, ali se to ne dogodi. Onda priđe, javi joj se. Recepcionerka podigne pogled. Isprva ga pogleda kao da ju je pljunuo. Potom nastupi ono neizbežno. Usta se otvore, pogled upije sve, njegovo lice, opekotine, ožiljke. Nisu veliki, bar ne da se čovek zgrane, ali dovoljno da ljudi zadrže pogled koju desetinku duže na njemu kad uđe u prostoriju.

„Mislim da mi treba ključ-kartica“, kaže on, najučtivije što ume. Ona još pilji u njega, pa se onda otrgne iz mehura u koji je pobegla i počne da pretura po papirima ispred sebe.

„Ovaj, dobro, ovaj – vaše ime?“

„Hening Jul.“

Recepcionerka prestane da pretura i opet podigne pogled. Posle nečeg što deluje kao večnost, ona kaže: „Aha, to ste vi.“

Hening stidljivo klimne, a ona otvori neku fioku i povadi još papira dok ne pronađe jednu futrolu i jednu ključ-karticu.

„Daću vam privremenu karticu, treba vremena da se izradi nova, a onda treba da se registruje na ulazu, tako da sami otključavate i, ovaj, znate već. Lozinka je 1221, lako se pamti.“

Recepcionerka mu pruži karticu.

„A moraću i da vas slikam.“

Hening je pogleda.

„Da me slikaš?“

„Da, za ključ-karticu. I za sajt. Dve muve jednim udarcem, he-he.“

Ona pokuša da se nasmeje, ali joj usne blago podrhtavaju.

„Išla sam na kurs“, doda brzo, valjda u želji da preduhitri njegovu sumnjičavost. „Samo vi tu stanite, ja ću obaviti sve ostalo.“ Iza šaltera se pojavi kamera. Pričvršćena je na stalak. Ona je podigne. Ne znajući kuda da pogleda, Hening zuri preda se.

„Tako je, može. Osmeh, molim!“

Osmeh. Nije pamtio kada se poslednji put osmehnuo. Recepcionerka pucne tripud prstima.

„Odlično! Ja sam Selvi“, kaže pružajući mu ruku preko šaltera. Hening se rukuje s njom. Mekana, lepa koža. On ne pamti kad je poslednji put osetio mekanu i lepu kožu pod dlanovima. Stegnula mu je šaku taman koliko treba. On je pogleda, pa joj pusti ruku.

Kada se okrene da ode, zapita se da li je primetila smešak koji mu je jedva zaigrao na usnama.

TREĆE POGLAVLJE

Hening čak triput upotrebi svoju sasvim novu ključ-karticu idući od recepcije do drugog sprata. Osim toga što se na njemu i dalje nalazi redakcija, ništa ga tu više ne podseća na prostorije u kojima se koliko-toliko odomaćio pre skoro dve godine. Sve je novo, čak i tepih na podu. Sve je u sivim i belim površinama, dobili su i čajnu kuhinjicu, sigurno sa čistim čašama i šoljama u ormarićima i svuda su pljosnati ekrani, na stolovima, na zidovima.

Hening se obazre. Četiri okrugle naprave. I bar dva crvena aparata puna pene. Dobro je. Može da prođe.

Kancelarija je u obliku velikog slova L. Pultovi uz prozore, stolovi sa stolicama iza paravana od obojenog stakla. Zasebne prostorije površine jednog kvadratnog metra kad treba obaviti intervju bez slušalaca ili buke. Toaleti, čak i za invalide, iako nije video nikog drugog sa hendikepom. Valjda postoje nekakvi propisi za to. Aparat za kafu su imali i ranije, ali je ovo *pravi* aparat. Treba mu 29 sekundi da napravi jednu šolju dobre crne kafe. A ne četiri.

Hening voli kafu. Ne možeš biti dobar novinar a da ne voliš kafu.

Odmah ga dočeka poznati žamor. Razne inostrane televizijske stanice saopštavaju stalno iznova iste vesti. Sve su udarne. U dnu ekrana kotrljaju se berzanski izveštaji. Niz televizijskih ekrana prikazuje šta državni program *NRK* i *TV2* javljaju na retko nemodernim ali još vitalnim teletekst stranicama. Informativni kanal *TV2* ponavlja stalno iste priloge, a i kod njih se u dnu ekrana vrti traka na kojoj su vesti sažete u jednoj rečenici. Hening čuje i prepoznatljiv zvuk policijske motorole koja se, poput robota R2D2 iz *Zvezdanih ratova*, u redovnim razmacima oglašava iz jedne daleke galaksije. Negde stišani radio-prenosi i program *Non-stop vesti* u vlasništvu *NRK*.

Pospani izveštači kucaju po tastaturama, zvone telefoni, priča se o vestima, predlažu se uglovi iz kojih će pristupiti. Kod deska, gde se sve premerava, odmerava, odbacuje ili hvali, doteruje ili nemilosrdno prerađuje, leži tovar novina – papirnih novina, svežih i bajatih – na koji se bacaju tek pristigli novinari i preživaju ih uz prvu jutarnju kafu.

Uobičajeni kontrolisani kaos. Ipak, Heningu je sada sve to strano. Ona sigurnost koju je osećao tokom dugogodišnjeg rada na ulici, na terenu, kada bi stigao na mesto zločina i osenio se kao kod kuće, sada je isparila. Sve to pripada jednom drugom životu, jednoj drugoj eri.

Oseća se kao novajlija, kao da glumi u pozorišnom komadu u kojem mu je dodeljena uloga Jadnička. Onog na koga svi moraju da paze i pomažu mi da ponovo stane na noge. A iako dosad, sa izuzetkom Selvi, nije ni sa kim prozborio, već sluti kako niko ne veruje da će to profunkcionisati. Hening Jul više nikad neće biti onaj stari.

Hoda sitnim koracima, pokušavajući da prepozna bar neko lice. Lica. Sve su samo lica, fragmenti spomenara koji je mislio da više neće otvarati. A onda ugleda Korea.

Kore Jeltland visi preko ramena nekom novinaru u desku. Kore je urednik informativne redakcije portala. Oniži, mršav, sa čupavom kosom i posvećenošću kakvu Hening drugde nije sretao. Kore je kao onaj zeka iz reklame za durasel, samo još na spidu i sa stotinama članaka u glavi i čitavim arsenalom mogućih uglova.

Zato je Kore urednik informativne redakcije. Da se on pita, bio bi šef svih redakcija, i svake rubrike pride. Uz to, Kore pati od Turetovog sindroma, što baš i nije najzgodniji poremećaj kad istovremeno treba da vodiš redakciju i kakav-takav društveni život.

Ipak, Koreu to polazi za rukom, uprkos tikovima i svemu ostalom. Hening ne zna kako, ali Koreu to uspeva.

Sad ga je Kore spazio, pa mu mahne podigavši prst uvis. Hening klimne i sačeka u mestu da Kore izda uputstva novinaru u desku.

„I zato je to ono što istakneš u uvodu, to je najintragantnije, a ne podatak da je šator beo i da je kupljen u *Maksbuu* prošlog marta. Razumeš?“

„*Maksbu* ne prodaje šatore.“

„Ne, ne prodaje, ali razumeš na šta mislim. I ubaci pri vrhu da nije imala mnogo odeće na sebi kada su je pronašli. To je važno. Ubaciš ljudima seksi prizor u glavu, da puste mašti na volju.“

Novinar poslušno klimne. Kore ga potapše po ramenu, pa hitro pođe u susret Heningu. Umalo se saplete o neki gajtan na podu, ali produži. Iako je na samo nekoliko metara od Heninga, on poviče:

„Hening! Drago mi je što te opet vidim! Dobro došao!“

Kore izbaci šaku i ne sačeka da Hening pruži svoju, već je prigrabi i protrese. Heningu odmah bukne čelo.

„Pa kako si? Jesi li spreman za novi lov na klikove?“

Hening razmišlja o kupovini štitnika za uši.

„Bar sam ovde“, kaže.

„Sjajno! Sjajno! Trebaju nam takvi kao ti, ljudi koji znaju da približe vest čitaocu. Odlično! Dajte pičke da se klikće! Bez kurca nema kupca!“

Kore prasne u smeh, preko lica mu pređe trzaj, ali nastavlja da se smeje. Kore je svojevremeno rimovao naslove. Kore voli da rimuje.

„Nego, mislio sam da te smestim ovamo, sa drugima iz tvog odseka.“

Kore uhvati Heninga podruku, pa ga povede iza jednog crvenog staklenog paravana. Šest računara, po tri s obeju strana četvorougonaog stola, okrenuti jedni prema drugima. Iza tog stola stoji pomoćni stočić sa bar tonom novina.

„Verovatno si primetio da smo ponešto promenili, ali nisam dirao tvoje stvari. Sve stoji kao pre. Posle onog što se desilo, mislio sam, najbolje je da sam vidiš da li bi nešto bacio.“

„Bacio?“

„Pa da, ili pomerio – znaš već.“

Hening se ponovo obazre.

„Gde su ostali?“

„Koji ostali?“

„Drugi iz odseka.“

„Da me jebeš ako znam – oni jebu ale, a ja radim sam. U stvari, Hejdi je tu. Hejdi Ćus. Video sam je maločas. Ona je sad urednica unutrašnje rubrike.“

Heninga nešto žacne u grudima. *Hejdi Ćus.*

Pre nekih sto hiljada godina Hejdi Ćus je bila među prvim stažistima koje je Hening primio. Obično su stažisti toliko zatrpani fakultetskim gradivom da zaborave ono što je najvažnije kod dobrog novinara, a to su šlif i zdrav razum. Ako si uz to po prirodi radoznao i ne miriš se tek tako sa

prvom i najzgodnijom istinom, već si dogurao daleko. Ali da budeš vraški dobar izveštač, moraš pomalo biti i govнар, pomalo da ne haješ, a moraš imati i dovoljno goriva u telu da istrčiš do kraja, da istrpiš otpor, ali ne i da odustaneš kad nanjušiš dobru priču.

Hejdi Ćus je imala sve to. Od prvog dana. Kao i glad kakvu Hening dotad nije sretao. Ništa za nju nije bilo premali ili preveliki zalogaj, i brzo je sticala i izvore i iskustvo. Kada se uverila u vlastitu sposobnost, nabacila je i dozu nadmenosti preko šminke kojom se ćapala svako jutro.

Neki novinari imaju auru, stav koji vrišti okruženju: „Ja radim najvažniji posao na svetu. I niko ga ne radi bolje od mene.“ Hejdi se divila laktašima, a ubrzo je i sama krenula da se lakta. Pravila je sebi prostor čak i dok je stažirala. Iznosila je zahteve.

U vreme kada je Hejdi bila svež diplomac, Hening je radio za portal *Netavisen*. Pored toga što je pisao za hroniku, bio je odgovoran i za obuku stažista, trebalo je da ih uvede u posao, ispravlja kad pogreše, da ih gurne ka nadređenom cilju proizvodnje radilica kojima ne treba mnogo uputstava da bi izbacivali najčitanije vesti i magnetе za kliktanje kao na traci.

Taj deo posla mu se sviđao. A *Netavisen* je bio dobra odskočna daska za mnoge, iako većinom nisu bili svesni da su upravo postali vozači Formule 1 u jednom medijskom cirkusu gde se iz dana u dan povećava brzina, a ulice sužavaju. Mnogi se nisu uklopili u taj život, u taj način rada i razmišljanja. Problem je bio u tome što baš kad bi Hening nazreo obrise valjanog internet novinara, taj novinar bi ga napustio. Dobio bi ponudu za bolji posao, važniji posao, stalno radno mesto, negde drugde.

Hejdi je otperjala posle samo četiri meseca. Dobila je ponudu iz lista *Dagblade* koju nije mogla da odbije. Hening je to razumeo. *Dagblade*. Viši status. Više novca. Hejdi je želela sve, po mogućstvu što pre. I dobila je.

A sada će mu biti šefica. Kuku nama, pomisli Hening.

To ne može izaći na dobro.

„Jedva čekam da se vratiš u sedlo, Hening“, uporno će Kore. Hening mu odgovori: „M-m.“

„Za deset minuta počinjte jutarnji sastanak. Pridružićete nam se, zar ne?“

Hening ponovi: „M-m.“

„Sjajno! Sjajno! Moram da bežim, imam još jedan sastanak pre toga.“

Kore mu se osmehne, podigne palac uvis, pa se okrene i ode. Mimoiđe se s nekim čovekom koga takođe potapše po ramenu, pa zamakne za ugao. Hening odmahne glavom, pa sedne na stolicu, koja se zaljulja i zaškripi poput čamca. Pored tastature ugleda crvenu beležnicu u plastičnom omotu. I četiri hemijske za koje pomisli kako sigurno ne rade. Tu je i hrpa ištampanih bajatih vesti, Hening prepozna građu za neke stare članke; zastareli punjač za mobilni telefon koji bespotrebno zauzima mesto, kao i hrpa vizitkarti. Njegovih vizitkarti.

Pogled mu padne na uramljenu fotografiju oslonjenu na sto. Na njoj je dvoje ljudi, jedna žena i jedan dečak.

Nora i Junas.

Hening ih pogleda a da ih nije sasvim pogledao. Nemojte mi se osmehivati. Molim vas, nemojte mi se osmehivati.

Biće sve u redu. Ne boj se. Ja ću te čuvati.

Hening pruži ruku ka ramu, uzme ga i opet spusti na sto. I preklopi.

ČETVRTO POGLAVLJE

Jutarnji sastanci. Glavni posao u svakoj redakciji. Na njima se određuje plan rada za taj dan, dele se zadaci, vestima se dodeljuje prioritet prema kriterijumima kao što su aktuelnost, važnost i – u slučaju *123vesti* – potencijalna čitanost.

Prvo se održavaju sastanci pojedinačnih redakcija. Sportske, ekonomske, kulturne, informativne. Formiraju se dnevni spiskovi. Na tom nivou jutarnji sastanci mogu biti genijalni. Često se odlična priča oblikuje kroz razgovor sa drugima, dok se druge priče odbace zato što se zajednički odluči da ne valjaju ili da je konkurencija pre dve nedelje objavila nešto slično. Zatim se sastanu urednici da izveste jedni druge i da najave dežurnom uredniku koje tekstove može da očekuje u toku tog dana.

Ako Heningu nešto nije nedostajalo, onda su to sastančenja. Već unapred zna da će i taj predstojeći sastanak biti traćenje vremena. Njegov posao je da piše vesti. Ubistva sa predumišljajem i na mah, grozote i strahote. Zašto bi on slušao o povratku Trine Haltvik* ili o razvodu Brusa

* *Trine Haltvik* (rođ. 1965) – norveška rukometašica i reprezentativka. (Prim. prev.)

Springstina? Može da čita o tome kasnije – ako ga bude zanimalo, i ako bi se ispostavilo da je članak pun pogodak. Često urednik ekonomske ili sportske rubrike ne zna ništa o kulturi, i obratno, što eliminiše mogućnost da sastanak bude kreativan.

Urednici imaju malo ili nimalo preduslova da jedni drugima ponude koristan savet ili predlog za neke nove priče, druge priče, pošto su toliko obuzeti svojim pričama i segmentima koje oni sami pokrivaju. Uprkos tome, urednici stalno insistiraju na važnosti tih sastanaka. I uprkos tome, Hening tumara do prostorije u kojoj pravougaoni konferencijski sto blista kao izglačano ogledalo. Nasred stola nalaze se hrpa plastičnih čaša i bokal vode. Hening proceni da je ta voda sigurno ustajala.

Stolica na koju seda nije namenjena za duge rasprave. Izbegava da pogleda u oči ostale koji sedaju za isti taj sto. Isprazne priče mu ne prijaju, naročito kada ima utisak da svi znaju ko je on, i da zna šta misle u sebi kada ga vide.

Šta će ovaj ovde?

Zar je on nekakav urednik?

Kažu da je pukao.

Poslednji uđe Kore Jeltland i zatvori vrata za sobom.

„Dobro, počinjemo“, prodere se Kore i sedne za kraći kraj stola, pa se obazre.

„Jesmo li svi tu?“

Niko mu ne odgovori.

„Dobro, krećemo od spoljne rubrike. Knute, šta imate danas?“

Knut Hamerstad, urednik spoljašnje rubrike, nakašlje se i spusti šolju kafe.

„Uskoro su izbori u Švedskoj. Napravićemo pregled kandidata za predsednika vlade, ko su, šta zastupaju. U

Indoneziji avion pao na kljun, sumnja se na terorizam, u toku je potraga za crnim kutijama. Četiri lica osumnjičena za terorizam uhapšena u Londonu, navodno su hteli da razbucaju Parlament u paramparčad.“

„Sjajan naslov!“, uskliknu Kore. „Jebe nam se za švedske izbore. Ne može se mnogo izvući ni od pada aviona, zabole nas za to, ako nije bilo Norvežana među putnicima.“

„Proverićemo, naravno.“

„Idemo dalje, navalite na teroriste, nabavite detalje, planove, realizaciju, koliko je ljudi moglo da strada i tako dalje i tako bliže.“

„Krećemo.“

„Odlično! Sledeći?“

Pored Knuta Hamerstada sedi Rike Ringhejm. Rike vodi rubriku o seksu i tračevima, a to je najvažnija rubrika u kući.

Kore se sad okomi na nju.

„Rike, šta imate danas?“

„Intervjuisaćemo Keri Olson.“

Rike se osmehne ponosno i zadovoljno. Hening je pogleda zapitavši se da li drugi vide upitnik na njegovom licu.

„Ko je Keri Olson, jebote?“, pita Kore.

„Autorka knjige *Kako doživeti deset orgazama dnevno*. Bestseller u Americi, pri vrhu top-lista i u Nemačkoj i Francuskoj. A trenutno boravi u Norveškoj.“

Kore pljesne rukama i to odjekne prostorijom.

„Pa to je genijalno!“

Rike se zadovoljno osmehne.

„A poreklom je odavde.“

„Sve bolje od boljeg! Šta još?“

„Izbacili smo kviz 'Koliko često imate seks?'. Već je povukao dosta klikova.“

„Metni ga na vrh. He-he – metni ga.“

„Imamo još jedan mamac za klikove: seksolog kaže da seks mora biti na prvom mestu u vezama. To bismo objavili nešto kasnije u toku dana.“

Kore klima glavom.

„Odlično, Rike.“

Preslišavanje se nastavlja.

„Hejdi?“

Hening dotad nije primetio da je Hejdi Ćus prisutna, ali je sad pogleda. Mršava je kao i ranije, naglašene jagodice, previše jarke senke oko upalih očiju, sjaj na njenim usnama Heninga podseti na novogodišnje vatromete i jeftin šampanjac. Hejdi se nagne napred i nakašlje.

„Nije sporno šta će biti glavna vest u našoj rubrici. Ubistvo na Ekeberškoj poljani. Upravo je potvrđeno da to *jeste* ubistvo, i to dosta svirepo. Kasnije u toku dana biće konferencija za štampu u policiji, Iver ide pravo tamo i nastaviće s tom pričom tokom popodneva i večeri, već sam se čula s njim.“

„Odlično! Sigurno i Hening može da ode na konferenciju, zar ne, Hening?“

Hening se trgne na pomen svog imena. I kaže „hm“, upitnim tonom, pomislivši kako zvuči kao devedesetogodišnjak sa gorućom potrebom za slušnim aparatom.

„Ubistvo na poljani. Konferencija kasnije u toku dana. Zar to nije sjajan početak za tebe?“

Od devedeset do četiri za četiri sekunde. Hening pročišti grlo:

„Jeste, nego kako.“

Čuje svoj glas, ali nije u stanju da ga prepozna kao svoj.

„Sjajno! Pretpostavljam da svi vi znate Heninga Jula, ne moram ga posebno predstavljati. Svi znate i kroz šta je prošao, pa bi bilo lepo da mu pružite toplu dobrodošlicu. Niko to ne zaslužuje više od njega.“

Tišina. Heningovo lice gori iznutra. Deluje mu kao da se broj prisutnih udvostručio od pre deset sekundi. I svi ga gledaju. Dođe mu da ustane i pobegne odatle. Naravno, to ne može da uradi. Umesto toga, podigne pogled ka nekoj tački na zidu, iznad svih njih, ne bi li eventualno pomislili da gleda neke druge u toj prostoriji, a ne njih.

„Vreme leti! Bežim na sledeći sastanak. Treba li ti još nešto pre nego što krenemo u lov na klikove?“

Kore to pitanje uputi dežurnom uredniku, nekom tipu sa crnim naočarima kog Hening sad prvi put vidi. Ovaj zausti da odgovori, ali je Kore već ustao.

„To bi onda bilo sve.“

I izađe.

„Ule, Anderse, hoćete li mi poslati spiskove?“

Glas dežurnog urednika je slabašan. Niko mu ne odgovori. Hening je jedva dočekaao taj završetak sastanka, dok škripe stolice, a na vratima se pravi gužva, i dalje ima utisak da mu neko diše za vratom, ljudi ga nehotice očešu u prolazu, tesno je, teško je disati, ali na kraju izađe ne odgurnuvši nikoga, izbegavši paniku.

S olakšanjem udahne vazduh. Čelo mu gori.

Zar već ubistvo?, pomisli Hening. Nadao se malo mirnijem početku, laganom zagrevanju u narednih nekoliko dana, da iščita i proveri šta se promenilo u međuvremenu, da se javi nekim starim izvorima, uvežba u softveru, podseti rutine u kući, gde se šta nalazi, porazgovara s kolegama i postepeno navikne glavu da *razmišlja*, da razmišlja o *pričama*.

A sad neće stići ništa od toga.

PETO POGLAVLJE

Nekoliko minuta kasnije Hening se vraća do svog mesta očekujući najgore. Napravivši se da ga nije dotad videla, Hejdi Ćus se okrene na stolici u trenutku kada on priđe. Ustane, osmehne se *Kolgejtovim* osmehom i pruži mu ruku.

„Zdravo, Hening.“

Biznis. Učtivost. Neiskreni osmesi. Odlučivši da se pridruži toj igri, Hening se rukuje s njom.

„Zdravo, Hejdi.“

„Drago mi je što si se vratio.“

„I meni je drago što sam se vratio.“

„To je, ovaj, dobro.“

Hening je proučava. Kao i uvek, pogled joj zrači ozbilj-
nošću, ambiciozna je i za sebe i za druge. Hening ima i jasnu
predstavu u glavi šta ona sad misli: *Hening, nekad si mi bio
šef. Ali vremena su se promenila. Sada sam ja tebi šef. I oče-
kujem da bla-bla-bla.*

Izostanak takve pridike ga iznenadi. Dodatno ga iznenadi
što ona potom kaže: